

Вікторія Володимирівна Нестеренко,
доктор педагогічних наук, професор,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

Руслан Вікторович Бедрань,
кандидат педагогічних наук,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

ФЕНОМЕН «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ» В ПАРАДИГМІ ВИЩОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається сутність феномену «професійна культура майбутніх фахівців дошкільної освіти». Наведено погляди учених на визначення сутності понять «культура» та «професійна культура». На підставі аналізу поглядів учених на поняття «культура» та «професійна культура» подано власне розуміння феномену «професійна культура майбутніх фахівців дошкільної освіти», який розуміємо як інтегральну особистісну характеристику з вираженою соціопрогностичною спрямованістю і високим потенціалом творчості, що створює можливість транслювати культурний досвід і сприяти його засвоєнню дітьми.

Ключові слова: «культура», «професійна культура», «професійна культура майбутніх фахівців дошкільної освіти».

Соціально-економічні зміни, що відбуваються в нашому суспільстві, породжують ситуацію, в якій актуалізуються нові вимоги до особистості педагога. Педагог, як суб'єкт освітнього процесу виступає не тільки споживачем, але і творцем соціальної культури. Тобто йому вже мало бути професіоналом, який реалізує вузькі функції – викладання предмета, навчання практичних навичок тощо. Все більш актуальним стає розвиток особистості педагога з високим потенціалом професійної культури, яка транслюється в широкому соціальному просторі.

Проблеми формування професійної культури педагога є особливо актуальними для системи дошкільної професійної освіти, де об'єктивно складаються специфічні умови педагогічної праці.

Різні аспекти формування професійної культури педагога були предметом дослідження багатьох учених: філософські, соціологічні та психологічні проблеми розглядали М. Бахтін, В. Зінченко, Б. Гершунський, Є. Климов, І. Лернер та ін.; зміст поняття «професійна культура педагога» та шляхи її розвитку розглядається у роботах І. Зимньої, В. Монахова, О. Мудрика, В. Сластьоніна та ін.; професійна культура в системі психолого-педагогічних наук вивчалася С. Архангельским, О. Барабанщиковим, Є. Бондаревською, І. Ісаєвим, Н. Кузьміною, В. Серіковим та ін.

Мета статті полягає у розкритті сутності феномена «професійна культура» майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Сучасне трактування поняття «професійна культура» вимагає звернення до його історичних витоків, а саме до характеристики феномена «культура», як його складника. Слово «культура» від латинського «cultura» увійшло до активного ужитку з I ст. н.е. у Стародавньому Римі й охоплювало різний спектр тлумачень, поєднаних

загальною ідеєю, як-то: обробка землі, її культивування, вирощування, удосконалення чогось; виховання, освіта, розвиток. Первинний історичний смисл поняття «культура» пов'язаний із протиставленням «освоєного» того, що є природним (диким), допоки не «культивованим». Відповідно і стосовно людини – це зростання, удосконалення, формування образу, «другої природи» людини [9]. У повсякденному житті різних спільнот сформувалися різні види культурної практики. Отже, головна особливість культури – людське начало, єдність із людиною та її діяльністю – виражена вже в первинному сенсі цього поняття. Таке розуміння закріпилось у зв'язку з визнанням місця людини в культурному просторі на протигагу «дикій природі» [9].

У подальшому цей термін став позначати все створене людиною, а також явища, процеси та відносини, що якісно відрізняють людину від природи. У тріаді «природа – людина – суспільство» культура виступила інтегруючим початком. І. Кант розглядав культуру як спосіб реалізації природних задатків людини та пов'язував її зміст з удосконаленням розуму. Згідно М. Кагана, завдяки культурі людина пізнає свою власну природу, щастя, добро і справедливість [5]. Проте культура, що органічно поєднує в людині її природні та соціальні якості, невідривна від природи, оскільки людина творить на природному ландшафті, черпає природні ресурси. Тим самим, культура виступила як особлива характеристика усталеного способу життя людського суспільства, що втілює такі важливі моменти, як: особливості суспільних форм стосунків, усталених видів, умінь і навичок людської діяльності; продуктів діяльності (матеріальних і духовних). Тому у своїх визначальних буттєвих характеристиках людська культура є «освоєним» середовищем; світом

«оброблених» (у культурному сенсі) особистостей; галузю «структурованих» (в аспекті культури) міжособистісних стосунків [9, с. 36].

Системна методологія аналізу розвитку особистості охоплює положення про людину як «елемент» різних систем (фізичних, біологічних, соціальних), у яких виявляються і набуваються характерні для цих систем якості; вивчення еволюції та історію систем, що породжують особистість; виокремлення системовірних основ, які забезпечують пристосування людини до світу природи і культури, а також особистісний саморозвиток. Культура виступає предметом дослідження багатьох наук, у зв'язку з чим окреслилися філософсько-культурологічний, історичний, соціологічний і психолого-педагогічний аспекти її вивчення у вітчизняній та зарубіжній науці. Поняття культури в просторі охоплення свого предмета є надзвичайно широким, складним, багатограним і використовується в діапазоні від рівня буденності (культура здоров'я) до глобального контексту (світова культура); застосовується як для характеристики історичних епох, суспільно-економічних формацій, діяльності людини та її результатів, так і для оцінки ступеня вдосконалення людського життя та діяльності, досягнень суспільства в матеріальній і духовній сферах (культура праці, моральна, художня культура, культура побуту). Усе це зумовлює розмаїття тлумачень і підходів у науковому вивченні культури.

У розгляді поняття «культура» звернімося до словникових джерел. Культура в широкому сенсі визначається як сукупність практичних, матеріальних, духовних надбань, що відображають історично досягнутий рівень розвитку суспільства і людини та втілюються в результатах продуктів її діяльності [11, с. 454]. У вузькому розумінні – це сфера духовного життя суспільства, що охоплює насамперед систему виховання, освіти, духовну творчість (особливо мистецьку), а також установи і організації, що забезпечують їх функціонування [11, с. 454]. Водночас під культурою розуміють рівень освіченості, вихованості людей, а також рівень оволодіння певною галуззю знань або діяльністю (культура виробництва, праці, мови, побуту тощо) [11, с. 454].

Усталилися підходи щодо розподілу культури на матеріальну, що є продуктом матеріального виробництва, і духовну як продукт виробництва духовного. Культура – це специфічний спосіб організації і розвитку людської життєдіяльності, матеріалізований у результатах матеріальної і духовної праці, у системі соціальних норм і установ, у духовних цінностях, у сукупності ставлень людей до природи, до інших людей і до самих себе [13, с. 293].

Водночас матеріальна і духовна культура функціонують у діалектичній єдності: матеріальна культура охоплює формуючий її початок духовної, оскільки є втіленням ідей, знань людини, продукти ж духовної культури набирають матеріальної форми, стають фактом суспільного життя. Так, на

думку М. Горлача, матеріальні і духовні надбання людства утворюють зовнішню форму існування культури, а внутрішнім змістом її існування є розвиток людини як суспільної істоти. Це поняття включає не тільки внутрішні (психологічні, духовні) якості, але й їх прояв у способах діяльності та результатах цієї діяльності [12, с. 592]. А. Моль наголошував на тому, що культура є виключно багатозначним терміном, що нараховує понад 250 тлумачень [7, с. 35]. Відтак, неможливо охопити всі визначення поняття культури, а можна з'ясувати тільки принципові основи класифікації таких підходів. Широке розуміння культури вміщує відображений у мовленні, символах специфічний людський світ, що протистоїть природі. Слідом за З. Файнбурггом, виокремлено системні ознаки культури: культура як система символів, що забезпечує взаєморозуміння між людьми в суспільстві (К. Леві-Строс, Ж. Лакан, Ю. Лотман, А. Моль, С. Неклюдов, В. Топоров, Б. Успенський, К. Юнг та ін.); надбіологічні програми людської діяльності, поведінки і спілкування, що історично розвиваються і надалі постають умовами відтворення і змінювання соціального життя в усіх його головних проявах (Г. Померанц, Г. Полані, М. Собуцький, В. Стьопін та ін.); сукупність продуктів (матеріальних і духовних) людської діяльності (М. Злобін, В. Межуєв та ін.); специфічне поєднання цінностей, зразків і норм поведінки, еталонів діяльності (В. Віндельбанд, Р. Гартман, Л. Коган, С. Пеппер, К. Роджерс, М. Чавчавадзе, М. Шелер та ін.); духовне виробництво (З. Какабідзе, Н. Рерих, Ж. П. Сартр та ін.); накопичення технологій людської діяльності (Е. Маркарян) [6, с. 18].

У філософії поняття «культура» розглядається в узагальненому вигляді як форма, результат, спосіб зв'язку людини з дійсністю [12, с. 591]. Аналіз означеного поняття у філософській науці дозволяє стверджувати, що культура, з одного боку, виступає як діяльність, спрямована на перетворення природи згідно з людською метою, а з іншого, слугує засобом удосконалення духовних сил людини. Культурні правила та норми встановлюють межі, а також репрезентують форми і засоби задоволення потреб людини.

Існує низка підходів до розуміння культури як багатоаспектного, водночас єдиного соціального явища. Сучасні філософи (В. Андрущенко, С. Анісімов, В. Василенко, В. Кремень, О. Кудін, А. Лазарук, В. Межуєв, І. Надольний, Л. Сохань, В. Шинкарук та ін.) розглядають культуру як сферу становлення, розвитку та соціалізації людини. У роботі Е. Ільєнкова розглянуто поняття культури в аспекті антропологічного, аксіологічного, особистісно-діяльнісного, функціонального та комунікативного підходів [3]. Так, з позиції антропологічного підходу, культура постає як універсальний спосіб людського буття (Т. Кузнецова), сукупність особливостей, властивих людині, її «друга природа» (Е. Тейлор). Історичний підхід стверджує розуміння культури як продукту історичного розвитку й успадкування соціального

досвіду (Ю. Романов). Згідно з аксіологічним підходом (К. Роджерс, А. Швейцер та ін.), культура розглядається як основа гармонізації відносин між людьми на засадах цінностей та ідеалів. За особистісно-діяльним підходом (В. Давидович, Є. Соколов та ін.), склався погляд на культуру як результат розвитку індивіда, що виявляється в його поведінці та діяльності. Функціональний підхід позиціонує культуру як спосіб здійснення людської діяльності і реалізації людських потреб, способу життя (В. Арнольд, Р. Барт, В. Сагатовський та ін.). Соціологічний підхід визнає пріоритетність культурних цінностей і норм як організуючого чинника суспільного життя (Е. Дюркгейм, О. Здравомислов, Р. Мертон, Т. Парсонс, П. Сорокін, В. Тугаринов та ін.). В аспекті комунікативного підходу (А. Алексєєв, Г. Васильєв та ін.) культура постає як складна система програм поведінки, своєрідний сценарій спілкування і діяльності. Герменевтичний аспект культури (Ю. Лотман, Ч. Пірс, Ю. Хабермас, М. Хайдеггер та ін.) висвітлює її як систему знаків і символів певного соціального оточення, складний «текст», що вимагає розуміння й особистісної інтерпретації.

Грунтовно розробленим і поширеним на сучасному етапі є діяльним підхід до визначення культури. У змісті поняття «культура» визначальною є ідея культивування діяльності, ставлень, почуттів, інтелекту людини, що реалізується шляхом засвоєння нею цінностей світової і національної культури. У широкому розумінні культура розглядається як соціальний механізм взаємодії особистості, спільноти із середовищем існування, що забезпечують передавання досвіду і розвиток перетворювальної діяльності. У вузькому розумінні – це цінності, переконання, зразки, норми поведінки, притаманні певній соціальній групі, певному суспільству [10, с. 95].

Аналіз різних підходів (П. Гуревич, О. Кармін, А. Кравченко, Ю. Романов та ін.) щодо сутності й змісту поняття культура дозволяє виокремити її провідні функції. Насамперед культура – це засіб збереження і поширення людського досвіду, вона виконує функцію соціальної пам'яті, пізнання, ціннісного творення. Як нормативно-ціннісна, знаково-символічна система, культура виконує регулятивну й інтерпретаційну функції. У процесі діяльним опанування культури відбувається розвиток та соціалізація особистості, що визначає її освітню, виховну і комунікативну функції. Водночас функціонування культури неможливе без її реалізації у соціальній діяльності, у практиці повсякденної поведінки, що забезпечує освоєння, перетворення довкілля та виконує діяльнісні функції, а також інтеграції і диференціації суспільства. Носіями культури, поряд із соціальними спільнотами і людством як цілісністю, є й людські індивіди, особистості, які виявляють активність, що різниться мірою її вияву в культурному просторі не тільки як носії, але й суб'єкти культури. Історичний аналіз засвідчує, що культура й освіта залишаються провідними

чинниками суспільного прогресу та розвитку. У процесі навчання і виховання людиною засвоюються культурні норми, правила поведінки та спілкування, реалізуються міжособистісні та ділові контакти [9, с. 134].

Поняття «культура» розуміємо як результат людської діяльності в історично конкретному, визначеному способі ставлення особистості до природи, суспільства, самої себе, у процесі якого люди засвоюють створені раніше цінності, і на основі набутих знань, умінь, здібностей продукують нові, опредмечують суб'єктивно засвоєне та привласнене. Культура сприяє самовдосконаленню, задоволенню потреб особистості, гармонізації стосунків між людиною та суспільством, людиною і природою, суспільством та природою.

Отже, центром культурної діяльності є людина, яка робить вибір – культивувати, чи ні, а якщо культивувати, то що саме. Людина від народження потрапляє в певне людське оточення зі своєю сформованою культурою. Дитина не тільки фізично розвивається, але й засвоює все те, що відомо та прийнятно в її оточенні – рідну культуру, тобто відбувається процес культурації. На відміну від соціалізації, що включає людину в структуру соціуму як носія певних соціальних ролей та суспільних відносин, культурація формує людську індивідуальність, поєднуючи, з одного боку, особливості самої культури, а з іншого – передбачає можливість вибору культурних зразків, норм та цінностей [9, с. 136]. Отже, культура постає і як адаптивна система, засобами якої людина пристосовується до довкілля.

Натомість у культурному просторі не можна бути тільки споживачем, адже кожна людина, яка бере участь у культурному процесі, певною мірою є і його співтворцем (Г. Балл, В. Біблер, Д. Леонтьєв та ін.). З огляду на це, культура постає як така система складників і якостей соціального (соціально зумовленого індивідуального) людського буття, яка через взаємне опосередкування наступності, що відображає досягнення людства та творчості, забезпечує неперервність розвитку цивілізації. Такий підхід дозволяє виокремити людинотворчий, гуманістичний аспект культури (В. Біблер, Ф. Вольтер, Г. Гегель, Й. Гердер, Т. Гоббс, І. Кант, М. Хайдеггер та ін.). Згідно з цим, можна розглядати систему якостей тієї чи тієї особистості як суб'єкта культури, або особистісну культуру (культуру особистості). У цьому зв'язку загальноживане поняття «культура» функціонує в науковому (і побутовому) обігу як «культура поведінки», «культура мови (мовлення)», «культура спілкування», «культура побуту», «духовна культура», «фізична культура» тощо. В останні роки в науковому обігу усталився і термін «професійна культура». Отже, розглянемо сутність поняття «професійна культура».

Професійну культуру розглядають як складне системне утворення, упорядковану сукупність загальнолюдських ідей, професійно-ціннісних орієнтацій і якостей особистості, універсальних

способів пізнання і гуманістичної технології педагогічної діяльності.

У дослідженні Є. Бондаревської, з урахуванням тенденції гуманізації педагогічної діяльності, підкреслюється, що професійна культура зумовлена духовною своєрідністю особистості, її вибірковим ставленням до цінностей освіти і виховання, власною педагогічною позицією у вирішенні спільних завдань, авторським почерком, а також індивідуальною перевагою педагогічних систем, технологій, методик [2].

Теоретична модель професійно-педагогічної культури (ППК) розроблена і обґрунтована І. Ісаєвим [4]. Учений, на підставі методологічних посилок, виділяє компоненти ППК (аксеологічний, технологічний, особистісно-творчий) і доходить висновку про те, що ППК – це міра і спосіб творчої саморегуляції особистості в різноманітних видах педагогічної діяльності і спілкування, спрямованих на освоєння, передання і створення педагогічних цінностей і технологій [4].

Концептуальні засади процесу формування професійної культури в контексті соціокультурних змін у суспільстві відображено в роботах Є. Бондаревської, Л. Вяткіна, В. Серікова, В. Сластьоніна, І. Якиманської. Вчені професійну культуру вчителя розглядають в загальній структурі професійної діяльності педагога як компонент, що забезпечує успішність у реалізації вимог особистісно зорієнтованого освітнього процесу.

О. Новицька визначає професійну культуру вчителя як складну, генетично і соціально детерміновану систему, невід'ємну від загальнолюдської культури, інтегративним особистісним утворенням кваліфікованого фахівця і характеризується наявністю у нього достатнього запасу педагогічних, методичних, спеціальних знань і вмінь у сукупності з високими особистісно-моральними якостями і досвідом творчої діяльності. Основні професійно важливі якості, які притаманні

професійній культурі вчителя, функціонують у складному структурному цілому, підставою якого є взаємозв'язок загально-педагогічного, особистісно-морального, творчого і предметно-професійного компонентів [8].

При розгляді теоретичних аспектів і змісту поняття «професійна культура майбутніх фахівців дошкільної освіти» можна констатувати, що за своїм змістом воно є вужчим, ніж «педагогічна культура», яка характеризує культуру будь-якої педагогічної діяльності. Педагогічна культура – це елемент загальної культури, який присутній у кожному з видів культури, пов'язуючи його з системою соціального успадкування. Професійна культура вихователя ґрунтується на професійній освіті і представляє складну соціальну характеристику особистості провідного суб'єкта освітньої діяльності, яка відображатиме рівень його знань, умінь, навичок, а також духовний, моральний і інтелектуальний розвиток.

Таким чином, проведений огляд дає підстави стверджувати, що в процесуальному плані професійна культура особистості є багаторівневим полікомпонентним утворенням, складником загальної культури людини.

Отже, «професійну культуру майбутніх фахівців дошкільної освіти» визначаємо як інтегральну особистісну характеристику з вираженою соціопрогностичною спрямованістю і високим потенціалом творчості, що створює можливість транслювати культурний досвід і сприяти його засвоєнню дітьми. Професійна культура майбутніх фахівців дошкільної освіти включає в себе сукупність професійних і соціальних компонентів: методологічну культуру, професійну компетентність, широкий світогляд, гуманістичний характер педагогічної діяльності і творчість.

Перспективи подальших розробок убачаємо в обґрунтуванні умов формування у майбутніх фахівців дошкільної освіти професійної культури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бедрань Р. В. Педагогічні умови виховання культури здоров'я дітей дошкільного віку в різновікових групах : дис... канд. пед. наук : 13.00.08 / Бедрань Руслан Вікторович / ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського». – Одеса, 2017. – 277 с.
2. Бондаревская Е. В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания: [учеб. пособие] / Е. В. Бондаревская, С. В. Кульневич. – Ростов-н/Д. : Творческий центр «Учитель», 1999. – 560 с.
3. Ильенков Э. В. Философия и культура / Э. В. Ильенков. – М. : Политиздат, 1991. – 464 с.
4. Исаев И.Ф. Сущность и содержание профессионально-педагогической культуры / И. Ф. Исаев. – М. : МОРУ, 1996. – 129 с.
5. Каган М. С. Философия культуры / М. С. Каган. – СПб. : Петрополис, 1996. – 416 с.
6. Культура и развитие человека: очерк философско-методологических проблем / [Отв. ред. В. Иванов]. – К. : Наук. думка. – 1989. – 320 с.
7. Моль А. Социодинамика культуры / А. Моль. – М., 1973. – С. 35.
8. Новицкая Е. Н. Системный подход к формированию профессиональной культуры студентов педвуза (На материале подготовки учителя музыки) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Новицкая Елена Николаевна. – Саратов, 2002. – 267 с.
9. Романов Ю. И. Культурология / Ю. И. Романов. – СПб. : Питер, 2006. – 206 с.
10. Соціологія: словник термінів і понять / [упоряд. Є. А. Біленький, М. А. Козловець, В. О. Федоренко / [за заг. ред. М. А. Козловця]. – Житомир, «Волинь», 2003. – 236 с.
11. Український Радянський Енциклопедичний Словник : [В 3-х т.] / редкол. : А. В. Кудрицький (відп.ред.) та ін. – [2-ге вид.]. – К. : Голов. ред. УРЕ. 1987 – 735 с.

12. Філософія : [підручник] / За заг. ред. М. Горлача, В. Кременя, В. Рибалка. – Харків : Консум, 2000. – 672 с.
13. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук. – К. : Абрис, 2002. – 744 с.

Нестеренко Вікторія Владимировна,
доктор педагогічних наук, професор,
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одеса, Украина

Бедрань Руслан Викторович,
кандидат педагогічних наук,
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одеса, Украина

ФЕНОМЕН «ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КУЛЬТУРА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ» В ПАРАДИГМЕ ВЫСШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматривается сущность феномена «профессиональная культура будущих специалистов дошкольного образования».

Социально-экономические изменения, происходящие в нашем обществе, порождают ситуацию, в которой актуализируются новые требования к личности педагога. Проблемы формирования профессиональной культуры педагога особенно актуальны для системы дошкольного профессионального образования, где объективно складываются специфические условия педагогического труда.

Наведены взгляды ученых на определение сущности понятий «культура» и «профессиональная культура». Понятие «культура» понимаем как результат человеческой деятельности в исторически конкретном, определенном способе отношения личности к природе, обществу, самому себе, в процессе которого люди усваивают созданные ранее ценности, и на основе полученных знаний, умений, способностей продуцируют новые, опредмечивают субъективно усвоенное и присвоенное. Культура способствует самосовершенствованию, удовлетворению потребностей личности, гармонизации отношений между человеком и обществом, человеком и природой, обществом и природой.

Профессиональную культуру рассматривают как сложное системное образование, упорядоченную совокупность общечеловеческих идей, профессионально-ценностных ориентаций и качеств личности, универсальных способов познания и гуманистической технологии педагогической деятельности.

При рассмотрении теоретических аспектов и содержания понятия «профессиональная культура будущих специалистов дошкольного образования» можно констатировать, что по своему содержанию оно является более узким, чем «педагогическая культура», которая характеризует культуру любой педагогической деятельности. Педагогическая культура – это часть общей культуры, которая присутствует в каждом из видов культуры, связывая ее с системой социального наследования. Профессиональная культура воспитателя основывается на профессиональном образовании и представляет сложную социальную характеристику личности ведущего субъекта образовательной деятельности, отражающую уровень его знаний, умений, навыков, а также духовное, нравственное и интеллектуальное развитие.

Таким образом, проведенный обзор дает основания утверждать, что в процессуальном плане профессиональная культура личности является многоуровневым поликомпонентным образованием, частью общей культуры человека.

На основании анализа взглядов ученых на понятие «культура» и «профессиональная культура» подано собственное определение феномена «профессиональная культура будущих специалистов дошкольного образования», который понимаем как интегральную личностную характеристику с выраженной социопрогностической направленностью и высоким потенциалом творчества, которая создает возможность транслировать культурный опыт и способствует усвоению его детьми. Профессиональная культура будущих специалистов дошкольного образования включает в себя совокупность профессиональных и социальных компонентов: методологическую культуру, профессиональную компетентность, широкий кругозор, гуманистический характер педагогической деятельности и творчество.

Ключевые слова: «культура», «профессиональная культура», «профессиональная культура будущих специалистов дошкольного образования».

Viktoriia Volodymyrivna Nesterenko,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
State institution «South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky»,
26 Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine

Ruslan Viktorovych Bedran,
Candidate of Pedagogical Sciences,
State institution «South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky»,
26 Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine

PHENOMENON «PROFESSIONAL CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS» IN PARADIGM OF HIGHER PRESCHOOL EDUCATION

The essence of the phenomenon «professional culture of future specialists of preschool education» is considered in the article.

Socio-economic changes taking place in our society create a situation in which new requirements to the personality of the teacher are actualized. The problems of forming teacher's professional culture are especially relevant for the system of pre-school professional education, where the specific conditions for pedagogical work are objectively formed.

Some views of scientists regarding the determination of the essence of the concepts «culture» and «professional culture» have been represented. The notion «culture» is understood as the result of human activity in a historically concrete, definite way of relating a person to nature, to society, to himself / herself in the process of which people assimilate previously created values and on the basis of acquired knowledge, skills and abilities produce new ones, objectify subjectively acquired and assigned things. Culture facilitates self-improvement, satisfaction of individual's needs, harmonization of relations between human being and society, human being and nature, society and nature.

Professional culture is interpreted as a complex systemic formation, an orderly arranged set of universal human ideas, profession-oriented values and personal qualities, universal methods of cognition and humanistic technology of the pedagogical activity.

When considering the theoretical aspects and content of the notion «professional culture of future specialists in preschool education» it can be stated that its content is narrower than «pedagogical culture» which characterizes the culture of any pedagogical activity. Pedagogical culture is part of common culture which is embodied in every type of culture linking it to a system of social inheritance. The professional culture of an educator is based on professional education and represents a complex social characteristic of a person as the leading subject of educational activity who reflects a level of his / her knowledge, skills alongside with his / her spiritual, moral and intellectual development.

Thus, the review provides grounds to affirm that, in terms of procedure, the individual's professional culture is a multilevel multicomponent entity, part of individual's overall culture.

Based on the analysis of the scientists' views regarding the notions «culture» and «professional culture», the authors give their own definition of the phenomenon «professional culture of future specialists in preschool education», which we understand as an integral characteristic of a personality with a prominent socio-prognostic orientation and high creativity potential which creates the opportunity to transmit cultural experience and promotes its assimilation by children. The professional culture of future specialists in preschool education includes a combination of professional and social components: methodological culture, professional competence, a broad outlook, the humanistic nature of the pedagogical activity and creativity.

Key words: «culture», «professional culture», «professional culture of future specialists in preschool education».

Подано до редакції: 1.07.2017 р.

Рекомендовано до друку: 14.07.2017 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Бозуш